7/5030

T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI

Sayı: B.02.1.HM.0.EKA-01.02-20/
Konu: Soru Önergesi Hk. 10.12.01* 93687

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 15.11.2001 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/106-590-5/5325 sayılı yazısı.

Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün ilgide kayıtlı yazısında, Ankara Milletvekili Zeki Çelik'in Başbakan Bülent Ecevit'e tevcih ettiği yazılı soru önergesinin sureti ekli olarak gönderilmiş ve Sayın Başbakan adına önergenin cevaplandırılması talep edilmiştir.

Söz konusu önergeye cevaben hazırlanan metin ilişikte sunulmaktadır.

Bilgileri ve gereği takdirlerine arz olunur.

Dr. Kemal DERVİŞ
Devlet Bakanı

EKLER
EK-1 Yazı (1 Adet-5 sayfa)

DAĞITIM
Bilgi:

- Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü.

7/5030

ANKARA MİLLETVEKİLİ M. ZEKİ ÇELİK'İN SAYIN BAŞBAKAN BÜLENT ECEVİT'E TEVCİH ETTİĞİ 7/5030-12065 NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİ İÇİN HAZIRLANAN CEVAP METNİ

Soru.1. Türkiye, şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonrada IMF'nin taleplerini uygulamaya devam ederse ekonomik durgunluk artmayacak ve milli gelirdeki düşüş daha da hızlanmayacak mıdır?

Bilindiği üzere, ülkemizde yaklaşık 30 yıldır hüküm süren yüksek enflasyon, değişken ve yüksek faiz oranları ve bir türlü giderilemeyen kamu kesimi dengesizlikleri, Hükümetimizin kurulduğu andan itibaren enflasyonla mücadele ve yapısal reformlara büyük bir öncelik vermesini kaçınılmaz kılmıştır.

Halen uygulanmakta olan Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı Türk ekonomi yönetimi tarafından ülke gerçekleri göz önünde bulundurularak ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda ortaya konulan tedbirler çerçevesinde hazırlanmıştır. Söz konusu programın temel amacı enflasyon oranını kademeli ve kalıcı olarak düşürmektir. IMF, ülkelerin uygulamaya niyet ettiği ciddi ve tutarlı ekonomik programları uygun koşullu krediler ile desteklemektedir. Bu suretle IMF'nin uluslararası standartta ve başarılı bulduğu bir programın uluslararası finans çevrelerinde toplayacağı olumlu puan programın uygulanmasında rahatlık sağlamaktadır.

Programın ve ekonomik politikaların ana hedefi, borç yükünü azaltmak, ekonomik büyümeyi hızlandırmak ve bu süreçte sosyal adaleti sağlayacak gelir dağılımını sağlamaktır.

Program çerçevesinde gerçekleştirilmekte olan yapısal reformların tamamlanması ve kamu açıklarının azaltılarak mali kesim üzerindeki kamu baskısının ortadan kaldırılması sonucunda ülkemizin ekonomik kaynakları daha verimli alanlara yönlendirilebilecektir. Kamunun finansal piyasalar üzerindeki baskısının ortadan kalkmasıyla özel kesimin yararlanabileceği kaynak miktarı artacak, fon kullanma maliyetleri düşecektir. Buna ek olarak ekonomik istikrarın sağlanmasıyla ülkemiz yabancı yatırımcılar açısından cazip bir ülke konumuna gelecektir. Böylece, programın taviz verilmeden uygulanmasıyla ekonomide sürdürülebilir bir büyüme sağlanacak, kişi başı milli gelir, yatırımlar ve istihdam artacaktır.

Bu çerçevede şu ana kadar program uygulamasında alınan sonuçlar umut vericidir. Çok önemli yapısal reformlar hayata geçirilmiştir. Ödemeler dengesinde de sevindirici gelişmeler meydana gelmiştir. İhracatın, 30 milyar doları aşması beklenmektedir. Bu çok önemli bir rakam olup ve ihracatçılarımızın büyük bir başarısıdır. Geçen sene 10 milyar dolar kadar açık veren cari işlemler dengesinin bu yıl 2 milyar dolara yakın bir fazla vermesi beklenmektedir. Bu ekonomiyi güçlendirecek olumlu bir gelişmedir. Faizlerdeki gerileme önümüzdeki yıllarda bütçe performansının hızlı bir şekilde iyileşmesini sağlayacaktır. Türkiye, nihayet ekonomik bunalımdan çıkışın sinyallerini vermeye başlamıştır.

Enflasyonsuz bir Türkiye'de her kesimin refah seviyesinin yükseleceği şüphesizdir. Kısacası, ülkemizin ekonomik açıdan düze çıkması için Güçlü Ekonomiye Geçiş Programının sonuna kadar uygulanması ve hedeflerinin gerçekleştirilmesi zorunluluktur.

Soru.2. IMF ek kredi vermesi için yeni iç kaynak bulmasını ve vergi artışını şart koşmakta mıdır?

Uygulanan program Hükümetimizin ekonomik programı olup Uluslararası Para Fonu (IMF)'nun kaynakları ile desteklenmektedir. Uluslararası Para Fonu tarafından ülkemize sağlanması düşünülen ek kaynak imkanı konusunda ise görüşmeler sürdürülmektedir. Önümüzdeki dönemde Türkiye'nin en önemli problemlerinden biri kamu borç stokundaki artışın durdurularak artış sürecinin tersine çevrilmesidir. Bu husus da ancak sıkı kamu maliyesi politikaları ile mümkün olacaktır. Kamu sektörünün yüksek faiz dışı fazla vermek suretiyle borç stokundaki artışı durdurması gerekmektedir. Bu doğrultuda kamu harcamalarında tasarruf sağlayacak tedbirlerin yanı sıra kamu gelirlerini artırmaya yönelik önlemler de Hükümetimizce gözden geçirilmektedir. Bu çalışmalar yeni bir vergi artışı anlamına gelmemelidir. Önemli olan vergi kayıp ve kaçağını etkin bir idari yapı sayesinde en aza indirmektir. Ülkemizin borçlarının sürdürülebilirliği bakımından bu husus büyük önem taşımaktadır. Ülkemizi esenliğe kavuşturacak genel ekonomik hedefler tespit edildikten sonra bu yolda uygulanacak politikalar ve bu hedeflere ulaşılmasında alınacak tedbirler Hükümetçe belirlenmektedir.

Soru.3. ABD ve AB, ekonomik durgunluktan çıkmak için vergileri artırdığı, sosyal harcamaları artırdığı, yatırım ve üretime destek verdiği bilindiğine göre IMF'nin Türkiye için istediği yatırımların kısılması, sosyal harcamaların, personel maaşlarının kısılması ve tarımda desteğin azaltılmasının hatta kaldırılmasının uygulanması halinde ekonomik durgunluğu ekonomik çöküntüye dönüştürmeyecek midir?

Uygulanmakta olan programın yegane amacı ekonomide sürdürülebilir bir büyüme sağlanması, yatırımlar ve istihdamın artırılmasıdır.

Ülkemizde yaşanan gelişmelerin sosyal kesimler üzerindeki etkileri farklı boyutta olmaktadır. Hükümetimiz olabilecek sıkıntıların en hafife indirilmesi için gerekli çalışmaları sürdürmektedir. Söz konusu programın temel unsurlarından birisi tüm vatandaşların sosyal refahını korumaktır.

2001 yılında çiftçimize doğrudan gelir desteği başlamış olup, gerekli ödenekler bütçeye konulmuştur. Dar gelirli çiftçilerin doğrudan gelir desteği sistemi ile güçlendirilmesi temel ilkemiz olmuştur. Kamuoyunda algılandığı gibi tarımsal desteklemeler kaldırılmamaktadır. Aksine belki de daha fazla kaynak kullanılarak gerçekten desteklenmesi gerekenlere kaynak aktarılarak tarım desteklenecektir. Alternatif ürün projesi ile özellikle arz fazlası olan ürünlerde üreticilerin faaliyet alanlarını, arz açığı olan ürünlere kaydırmaları sağlanarak daha fazla gelir elde etmeleri amaçlanmıştır.

Kamu kesiminde memur olarak çalışan personelin maaşlarının enflasyon karşısında erimesine izin verilmemiştir. Kamu işçilerinin ücretleri, istihdam kaybına yol açılmadan bütçe imkanları ve kamu işletmelerinin ödeme kabiliyeti dikkate alınarak, kamu kesimi çalışanları arasında ücret adaleti gözetecek şekilde ayarlanmaktadır. Tüm kesimleri ilgilendirmeyen ve ücret adaletini hedeflemeyen münferit ücret artış talepleri dikkate alınmamaktadır.

Sıkı bir maliye politikası uygulanırken, toplumun en zayıf kesimlerini korumak amacıyla, sosyal alanda reel harcamalar artırılacaktır. 2002 yılında eğitim, sağlık ve sosyal korumayı (Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Fonu, çiftçilere doğrudan gelir desteği ve sosyal güvenlik kuruluşlarını kapsamaktadır) içeren kamu sektöründeki genel sosyal harcamaların GSMH'nın yüzde 14.5'ini aşması beklenmektedir. Bu husus Dünya Bankası'nın PFPSAL (Program Amaçlı Mali ve Kamu Sektörü Uyum Kredisi) programı

ile desteklenen harcama yönetimi programı kapsamında Hükümetimiz tarafından belirlenmiş bir kriterdir. Bu sayılanlara ilave sosyal girişimler; işsizlik sigortası sistemini (2002 yılı başında ödeme yapmaya başlayacaktır); Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün programlarını; istihdamın kaydırılmasını ve özelleştirme sonucunda etkilenecek işçiler için (Dünya Bankası'nın Özelleştirme Sosyal Destek Projesi kapsamında desteklenen) yeniden yerleştirme programlarını kapsamaktadır.

Dünya Bankası ile yapılan müzakereler sonucunda hazırlanan "Sosyal Riskin Azaltılması Projesi" kapsamında 500 milyon dolarlık kredi temin edilmiş ve bu kredi ile güçsüz bazı kesimlere destek sağlanmaya başlanmıştır.

Ekonomik aktivitenin canlandırılması için hükümetimiz gerekli önlemleri almış ve almaya devam etmektedir. Bu çerçevede bankacılık kesiminde süregelen düzenlemeler ile sektörün güçlenmesi ve reel sektörü destekleyen bir fonksiyona kavuşması mümkün olacaktır. Öte yandan 2001 yılı ile sınırlı kalmak kaydı ile reel sektöre destek olmak amacıyla bazı tedbirler uygulamaya konmuştur. Özel sektörün ve bankacılık kesiminin yaşanan sıkıntılara kendi içerisinde çözüm üretmesini sağlamayı amaçlayan bir çözüm programı üzerinde çalışılmaktadır.

Bu çerçevede,

-Ticari yaşamını sürdürebilir görünen, ihracat kabiliyetine sahip olmakla birlikte kriz dolayısıyla finansal sıkıntı içerisinde olan firmaların kreditörlere olan borçları için faiz iyileştirmesi, vade uzatımı gibi teknikler kullanılarak iki tarafın da gönüllülük esasına göre katılacağı "borcu yeniden yapılandırma programı" uygulamaya konulacaktır. Bu konuda gecikmeden hareket etme niyetindeyiz.

-Bankaların aktiflerinde bulunan geri dönmeyen krediler sorununun çözülmesi amacıyla bir veya birkaç Özel Varlık Yönetim Şirketi kurularak, bu kredilerin varlık yönetim şirketi tarafından satın alınması yoluyla bankacılık sistemine likidite sağlanması yönünde çalışmalar sürdürülmektedir. Nitekim bu konu ile ilgili olarak 30 Kasım 2001 tarihinde üretimi canlandırmaya yönelik tedbirler paketi açıklanmıştır.

-KOBİ'lere destek olmak amacıyla Halk Bankası'na olan faizi ödenmiş kredilerin yeni bir vadeye yayılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

-Ekonominin canlandırılmasına yönelik bir önlem olarak bazı mal gruplarında KDV oranları Kasım ayında 8 puan indirilerek yüzde 18'e düşürülmüştür.

-Türk Ticaret Kanunu, Arazi Geliştirme Kanunu, Vergi Kanunu ve yatırım ortamını etkileyen diğer yasal düzenlemeler gözden geçirilmektedir.

Enflasyonla mücadele sadece toplumun belli kesimlerinin mücadelesi olarak sınırlı kalamayacağı akıldan çıkarılmamalıdır. Ekonomik sıkıntılara karşı toplumsal uzlaşma çerçevesinde sağlanacak toplu hareket biçimi ulus olarak içinde bulunduğumuz bu zor dönemi en az sıkıntıyla atlatmamızı sağlayacaktır. Tüm kesimlerin yek vücut olarak içinde bulunduğumuz sıkıntıları aşmada üzerine düşen vazifeyi yerine getirmesi gerekmektedir.

Soru.4. IMF bir yandan yeni kredi vermesi için vergileri daha da artırın talimatı gönderirken diğer yönden de gayrimenkul ve şirket alım ve satımlarında 5 yıl süreyle hiçbir verginin alınmamasını istediği doğru mudur?

Uygulanmakta olan vergi politikamızın temelinde haksız rekabete neden olan kayıt dışı ekonomik faaliyetleri kayıt altına alıp vergiyi tabana yayarak, mevcut kayıtlı mükelleflerin vergi yükünü ağırlaştırmadan vergi gelirlerinin artmasını sağlamak yatmaktadır. Böylece dar gelirli kesimlere daha fazla yük getirmeden vergi gelirlerimizde artış sağlanacaktır.

Vergi idaresinin otomasyon projeleri ile güçlendirilmesi, yaygın ve yoğun denetimler uygulanması, vergi numarası kapsamının genişletilmesi, mükellefe sunulan hizmet kalitesinin artırılması, mükellef-idare ilişkisinin iyileştirilmesi ve vergiye uyumun artırılması, bu amacı gerçekleştirmede ele alınan tedbirlerdir.

Ayrıca, IMF'nin gayrimenkul ve şirket alım ve satımlarında 5 yıl süreyle hiçbir verginin alınmamasını istemesi söz konusu olmamıştır.